

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
ตำบลบางหัก
ปี ๒๕๖๘-๒๕๗๒

สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๘ – ๒๕๗๒ ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับตำบล ปี ๒๕๖๘

บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

2.1 ข้อมูลทางกายภาพ

1. ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลบางหัก ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอบางบาล ซึ่งมีตำบลทั้งหมด 16 ตำบล คือ ตำบลบางบาล ตำบลมหาพราหมณ์ ตำบลกบเจา ตำบลไทรน้อย ตำบลวัดขม ตำบลสะพานไทย ตำบลบางชะนี ตำบลบ้านคลัง ตำบลพระขาว ตำบลน้ำเต้า ตำบลวัดตะกู ตำบลบางหลวง ตำบลบางหลวงโคด ตำบลบ้านกุ่ม ตำบลทางช้าง ตำบลบางหัก

พื้นที่ทั้งหมดของตำบลบางหัก มีพื้นที่ทั้งหมด 6,852 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร 6,352 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 92.7 ของพื้นที่ทั้งหมด

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อดำบลโผงเผง อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง
ทิศใต้	ติดต่อดำบลบางหลวงโคด
ทิศตะวันออก	ติดต่อดำบลบางชะนี
ทิศตะวันตก	ติดต่อบ้านลือชัย,บ้านกุฎี อำเภอฟักไผ่

2. สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของตำบลบางหัก มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมในฤดูน้ำมาก ซึ่งเหมาะสมกับการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีคลองบางบาลไหลผ่านหมู่บ้าน และมีโครงการส่งน้ำชลประทานอยู่ 2 โครงการ คือ

- โครงการชลประทานฝักไผ่
- โครงการชลประทานบางบาล

แต่ว่าสภาพการเพาะปลูกยังต้องอาศัยธรรมชาติอยู่มาก

3. แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำที่สำคัญและมีผลต่อกิจกรรมการเกษตรมี 3 แหล่งน้ำ คือ

1. คลองบางหลวง ซึ่งเป็นแม่น้ำสำคัญเป็นแม่น้ำแกนกลางของตำบล ซึ่งใช้ในการเพาะปลูก
2. คลองชลประทานฝักไผ่ อยู่ทางฝั่ง หมู่ 2,4,5,8
3. คลองชลประทานบางบาล อยู่ทางฝั่ง หมู่ 1,3,6,7

แต่ว่าระบบการส่งน้ำของชลประทานยังไม่ดีพอ ต้องอาศัยน้ำจากธรรมชาติ คือ น้ำฝน ในการทำการเพาะปลูกจำนวนปี 100 เปอร์เซ็นต์

4. ปริมาณน้ำฝน

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี 2559 – 2563 สถานีปริมาณน้ำฝนอำเภอบางบาล วัดได้โดยเฉลี่ยประมาณ 705.3 มิลลิเมตร มีการกระจายตัวของฝนตกมากในช่วงเดือนกันยายนมากที่สุด

5. เส้นทางคมนาคม

การคมนาคมใช้ได้ทั้งทางบก และทางน้ำ แต่ส่วนใหญ่จะใช้การคมนาคมทางบก ซึ่งมีถนนลาดยางของโครงการชลประทานผ่านแต่ละหมู่บ้าน และมีรถโดยสารประจำทางสายอยุธยา - หัวเวียง ผ่านทั้งตำบลไปได้ทั้งบางบาลและผักไห่ ซึ่งตำบลอยู่ห่างจากอำเภอบางบาล ประมาณ 15 กิโลเมตร อัตราค่าโดยสาร 14 บาท

6. ข้อมูลกลุ่มชุดดินความเหมาะสมของดิน และคุณภาพดิน

ตำบลบางหัก มี 4 ชุดดิน ดังนี้

ชุดดินที่ 6 ชุดดินอยุธยา เหมาะสมดีสำหรับปลูกข้าวแต่มีปัญหาเรื่องดินเปรี้ยว เหมาะสมน้อยสำหรับพืชไร่ มีปัญหาเรื่องน้ำท่วม

ชุดดินที่ 11 ชุดดินท่าม่วง เหมาะสมดีสำหรับพืชไร่ มีปัญหาเรื่องการระบายน้ำ เหมาะสมน้อยสำหรับปลูกข้าว

ชุดดินที่ 12 ชุดดินสิงห์บุรี เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว มีปัญหาเรื่องน้ำท่วม เหมาะสมน้อยสำหรับพืชไร่ มีปัญหาเรื่องการระบายน้ำ

ชุดดินที่ 25 ชุดดินบางปะอิน เหมาะสมดีสำหรับปลูกข้าว มีปัญหาเรื่องน้ำท่วม เหมาะสมปานกลางสำหรับพืชไร่ มีปัญหาเรื่องน้ำท่วม

7. ข้อมูลสาธารณูปโภค (ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์)

ตำบลบางหักมีไฟฟ้าครบทุกหมู่บ้าน น้ำดื่ม ส่วนใหญ่ตักน้ำฝน โดยมีโอ่งเก็บน้ำ มีประปาหมู่บ้าน มีตู้โทรศัพท์

8. ข้อมูลสิ่งก่อสร้างต่างๆ

- โรงเรียนมัธยมศึกษาและประถมศึกษา 1 แห่ง
- ศาลากลางบ้าน 11 แห่ง
- ประปาหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน
- ไฟฟ้า ทุกหมู่บ้าน
- สถานีอนามัย 1 แห่ง
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 1 แห่ง
- หอกระจายข่าว 1 แห่ง
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
- วัด 1 แห่ง

- โทรศัพท์สาธารณะ 14 คู่
- ศูนย์เด็กเล็ก 1 แห่ง

9. ภัยธรรมชาติ

- น้ำท่วม

2.2 ข้อมูลชีวภาพ

พันธุ์พืชที่ปลูก/พันธุ์สัตว์เศรษฐกิจ

พันธุ์พืชที่ปลูก

- พันธุ์ข้าว กข 47, กข 41, กข 31, พืชโลก 2
- พันธุ์กล้วย พันธุ์พื้นเมือง กล้วยหอม กล้วยน้ำว้า
- พันธุ์พืชผัก แตงกวา มะเขือ ถั่วฝักยาว

พันธุ์สัตว์เศรษฐกิจ

- พันธุ์โค พันธุ์ลูกผสม
- พันธุ์กระบือ พันธุ์ลูกผสม

1. การใช้ที่ดิน

เกษตรกรในตำบลบางหักส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือว่าเป็นบางส่วน มีน้อยมากที่เช่าที่ดินทั้งหมด ส่วนใหญ่จะมีที่ดินเป็นของตนเองบ้าง และเช่าเพิ่มเป็นบางส่วน

2. ระบบการผลิต

การผลิตข้าว เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนาแบบหว่านสำรวย และต้องอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติช่วยในการเพาะปลูก พันธุ์ข้าวส่วนใหญ่เกือบ 100% ใช้ข้าวพันธุ์พื้นเมือง เป็นข้าวขึ้นน้ำ จึงทำให้ไม่เสียหายขณะน้ำมีระดับสูงแต่ผลผลิตยังค่อนข้างต่ำ เกษตรกรไม่สามารถนำพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีที่ทางราชการส่งเสริมมาปลูกได้ เนื่องจากพื้นที่ทำนามีน้ำระดับสูงมาก ถ้าใช้พันธุ์ดีระดับน้ำท่วมสูงจะตาย เกษตรกรจึงไม่สามารถนำมาปลูกได้

การผลิตพืชไร่ เกษตรกรมีการปลูกพืชไร่บ้าง โดยปลูกหลังจากฤดูการทำนาปี พืชที่ปลูกได้แก่ ถั่วเขียว-งาดำ เป็นส่วนใหญ่ และมีการปลูกจำพวกข้าวโพดบ้างเล็กน้อย และแนวโน้มในปัจจุบันเกษตรกรจะปลูกพืชไร่น้อยลงไป เนื่องจากเกษตรกรมีอาชีพรอง คือ ทำอิฐ และกั้นรูป ตลอดจนการปลูกพืชไร่ มักมีโรคและแมลงรบกวน และความไม่แน่นอนของสภาพดินฟ้าอากาศ จึงทำให้เกษตรกรจึงไม่นิยมปลูกพืช

การปลูกพืชผัก เกษตรกรมีการปลูกพืชผัก บ้างในช่วงฤดูฝน และหลังเก็บเกี่ยวพืชที่เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกได้แก่ มะเขือเปราะ แตงกวา มะระ แตงโมอ่อน พริก ฯลฯ มีปัญหาเรื่องแมลง

รบกวนบ้าง แต่ก็ไม่ได้ทำให้ผลผลิตเสียหาย ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่สามารถปลูกและนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย

การปลูกไม้ผล เกษตรกรปลูกไม้ผลกันแบบสวนหลังบ้าน และตามไร่นา ไม้ผลสวนหลังบ้านส่วนใหญ่ที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง มะพร้าว กล้ายน้ำว่า ส่วนมากเกษตรกรจะใช้ปลูกด้วยเมล็ด ส่วนกิ่งทาบนั้นเกษตรกรไม่นิยมนำมาปลูกเนื่องจากมีปัญหาเรื่องน้ำท่วม

การเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงโคเนื้อกันส่วนมาก ส่วนทางด้านเป็ดไก่ ก็มีเกษตรกรเลี้ยงบ้างแต่ก็ไม่มากเท่าโคเนื้อ สำหรับทางด้านปศุสัตว์อื่น ๆ เช่น ควาย และสุกรมีเกษตรกรเลี้ยงไม่กี่ราย สรุปแล้วเกษตรกรจะเลี้ยงโคเนื้อเลี้ยงส่วนมาก เพราะราคาดี

ทางด้านการประมง ส่วนมากเกษตรกรจะไม่เลี้ยงปลากัน แต่ก็อาศัยบ่อน้ำตามธรรมชาติ เช่น บ่อต่อ และหนองน้ำ ในทุ่งนา เป็นสถานที่หาปลาไว้ขาย และบริโภคเลี้ยงส่วนใหญ่

ปฏิทินกิจกรรมในการดูแลปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

ตารางแสดงการดูแลปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

ชนิดกิจกรรม	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.
ข้าวนารอบ 1					←					→		
ข้าวนารอบ 2	→										←	
ขนุน	←											→
มะม่วง	←											→
พืชผัก	←											→
โค	←											→
ไก่	←											→
เป็ด	←											→
	←											→

3. เทคโนโลยีการผลิต (การใช้ปุ๋ยสารเคมี ฯลฯ)

เทคโนโลยีการผลิตของตำบลบางหัก ในด้านของปุ๋ยเคมีและสารเคมี ขณะนี้จะแนะนำให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพและสารสกัดชีวภาพใช้เอง เป็นการลดต้นทุนการผลิต และยังเป็นการปรับปรุงบำรุงดินให้มีสภาพอุดมสมบูรณ์ขึ้น และสามารถคืนความสมดุลย์ของธรรมชาติให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ เป็นการปลูกจิตสำนึกให้เกษตรกรรักธรรมชาติมากขึ้น

4. ปริมาณผลผลิต

เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนาปรัง 2 ครั้ง ผลผลิตเฉลี่ย 900 กก./ไร่

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

1. ขนาดการถือครองที่ดิน

มีครัวเรือนเกษตรกร 200 ครัวเรือน พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 6,352 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 92.7 ของพื้นที่ทั้งหมด เกษตรกรจะถือครองที่ดินเฉลี่ยประมาณครัวเรือนละ 8-10 ไร่

2. พื้นที่/สภาพการถือครอง

- มีที่ดินเป็นของตนเองประมาณ 60%
- มีที่ดินเป็นของตนเองและเช่าเพิ่มบางส่วนประมาณ 30%
- เช่าที่ดินทั้งหมดประมาณ 10%

3. จำนวนแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงานและแม่บ้านมีอยู่จำนวนมาก ส่วนช่วงอายุระหว่าง 10-25 ปี จะมีไม่มากนักจะเป็นนักเรียนนักศึกษา และรับจ้าง บางรายทำงานโรงงาน วัยแรงงานส่วนใหญ่จะมีไม่มาก ส่วนผู้สูงอายุและเด็กอ่อนอยู่บ้าน

4. รายได้ รายจ่าย ของครัวเรือน

ราษฎรในตำบลบางหัก ส่วนใหญ่จะมีรายได้จากภาคเกษตรกรรม ส่วนอาชีพรองจะได้มาจากการรับจ้าง รายได้เฉลี่ยจะอยู่ในเกณฑ์ปานกลางประมาณ 20,000 - 30,000 บาท/ครัวเรือน/ปี ส่วนอาชีพรับจ้างจะมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 10,000 - 12,000 บาท/ครัวเรือน/ปี และถ้าเป็นอาชีพค้าขายจะมีรายได้เฉลี่ย 40,000 - 50,000 บาท/ครัวเรือน/ปี

5. เป้าหมายของการทำฟาร์ม

เกษตรกรส่วนใหญ่ของตำบลบางหักจะทำนาและเลี้ยงสัตว์

6. เทคนิค วิธีการผลิต

ตำบลบางหัก มีการนำเทคโนโลยีและวิธีการผลิตใหม่เข้ามาใช้ในการทำการเกษตร เช่น การทำปุ๋ยชีวภาพ แทนการใช้ปุ๋ยเคมี และการใช้สารสกัดชีวภาพ แทนการใช้สารเคมีเพื่อลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี

7. สัตว์ใช้งาน เครื่องจักรกลการเกษตรและปัจจัยการผลิต

ตำบลบางหักปัจจุบันไม่นิยมใช้แรงงานจากสัตว์ แต่ใช้เครื่องจักรกลการเกษตรแทนแรงงานสัตว์ เช่น รถไถใหญ่ รถไถเดินตาม เป็นต้น

ผลผลิตเฉลี่ย ราคา ต้นทุนการผลิต

ข้าวนาปรัง	รายการ	เฉลี่ยของตำบล บาท/ไร่
-	ค่าพันธุ์ 25 กก.	620
-	ค่าไถ	450
-	ค่าปุ๋ย	800
-	ฮอร์โมน (2 ครั้ง)	90
-	ค่าสารเคมี (วัชพืช)	450
-	ค่าสารเคมี (แมลง)	285
-	ค่าสูบน้ำ	1,000
-	ค่าเกี่ยว	500
-	ค่าขนส่ง	200
-	ค่าเช่านาไร่ละ 2,000 บาท ทำ 2 ครั้ง	1,000
รวมค่าใช้จ่าย		5,395 บาท
ราคาขาย (บาท/เกวียน)	7,500 บาท	
นาปรังผลผลิตเฉลี่ย	942 กก./ไร่	
ขายได้	7,065 บาท	
กำไรสุทธิ	1,670 บาท	

ไม้ผล

กล้วยหอม		
-	ค่าน้อยพันธุ์ 400x15	6,000 บาท
-	ปุ๋ย 15-15-15 1 ลูก	920 บาท
-	ค่าปุ๋ยยูเรีย	760 บาท
-	ค่าสูบน้ำ	2,500 บาท
-	ค่าฟุราดาน	360 บาท
-	ค่าไม้ค้ำ	3,200 บาท
รวมค่าใช้จ่าย		13,740 บาท
ขายเฉลี่ย 150x400 = 60,000 บาท		
กำไรสุทธิ 60,000 - 13,740 = 46,260 บาท		

8. การรวมกลุ่มเกษตรกรและเงินทุนของกลุ่ม

ตำบลบางหักมีการรวมกลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มเกษตรกร 1 กลุ่ม
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 1 กลุ่ม
- กลุ่มยุวเกษตรกร 1 กลุ่ม
- กลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่ม

9. แหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตร

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- สหกรณ์การเกษตรบางบาล
- สินเชื่อนอกระบบ

10. ข้อมูลการตลาด (วิธีการตลาด แหล่งรับซื้อผลผลิต)

ข้าว $\left\{ \begin{array}{l} 90\% \text{ ขายโรงสี} \\ 10\% \text{ เก็บไว้ทำพันธุ์} \end{array} \right.$

พืชผัก $\left\{ \begin{array}{l} 90\% \text{ ขายส่ง, ขายในตลาด} \\ 10\% \text{ บริโภคและเก็บไว้ทำพันธุ์} \end{array} \right.$

ไม้ผล $\left\{ \begin{array}{l} 90\% \text{ ขายส่ง, ขายในตลาด} \\ 10\% \text{ บริโภค แปรรูป} \end{array} \right.$

11. ภาวะหนี้สิน

ภาวะหนี้สินของราษฎรตำบลบางหัก

- มีหนี้ในระบบ
- มีหนี้นอกระบบ

12. กองทุนหมู่บ้านและผลการดำเนินการ

ตำบลบางหัก มีกองทุนหมู่บ้านทุกหมู่บ้านรวม 8 กองทุน ผลการดำเนินงานกองทุนเป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกของกองทุนปฏิบัติตามข้อบังคับของกองทุนเป็นอย่างดี

2.4 ข้อมูลด้านสังคม

1. จำนวนประชากรและครัวเรือน

ประชากรในตำบลบางหักมีการตั้งบ้านเรือนกระจายไปตามแนวความยาวของแม่น้ำ มีจำนวนทั้งหมด 396 ครัวเรือน เป็นชาย 710 คน หญิง 825 คน รวมทั้งหมด 1,535 คน คนส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน จึงทำให้ไม่ขาดแคลนแรงงานในการประกอบอาชีพทางการเกษตร แต่ก็มีประชากรวัยหนุ่มสาวที่ไปทำงานที่อื่นบ้าน

2. พื้นที่/สภาพการถือครอง

พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 6,352 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 92.7 ของพื้นที่ทั้งหมด ประชากรมีที่ดินเป็นของตนเองโดยไม่ต้องเช่า 123 ครัวเรือน เกษตรกรที่เช่าที่ดินเป็นบางส่วน 41 ครัวเรือน เกษตรกรที่เช่าที่ดินทำการเกษตรทั้งหมด จำนวน 1 ครัวเรือน เท่านั้น

3. ประวัติความเป็นมาของสมาชิกในชุมชน รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน

ประวัติความเป็นมาของตำบลบางหักสืบเนื่องมาจากสมัยก่อนมีคลองบางหลวงไหลผ่านโดยน้ำคลองนี้ไหลหักไปหักมาตามคูก้น้ำชาวบ้านจึงเรียกกันต่อ ๆ มาว่า ตำบลบางหัก จนถึงปัจจุบัน และการตั้งถิ่นฐานจะมีรูปแบบตั้งบ้านเรือนอยู่ริมฝั่งคลองไปตามยาวของคลองและได้แบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน

หมู่ 1	ชุมชนวัดอัมพวา	หมู่ 5	ชุมชนคลองตาด้วง
หมู่ 2	ชุมชนบ้านพรหมแดน	หมู่ 6	ชุมชนวัดอัมพวา
หมู่ 3	ชุมชนบ้านอัมพวา	หมู่ 7	ชุมชนบางหัก
หมู่ 4	ชุมชนคลองตาด้วง	หมู่ 8	ชุมชนบางหัก

4. ขนบธรรมเนียมประเพณีพิธีกรรมอิทธิพลทางความคิด (ค่านิยม)

ขนบธรรมเนียมประเพณีของราษฎรตำบลบางหัก จะมีเป็นประเพณีพื้นบ้าน ประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญ ๆ ทางศาสนา งานประเพณีต่าง ๆ

5. ศาสนา สิ่งยึดเหนี่ยว และข้อห้ามต่าง ๆ

ราษฎรในตำบลบางหัก นับถือศาสนาพุทธ 100% ซึ่งเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ และราษฎรปฏิบัติตามหลักของพระพุทธศาสนา

6. การศึกษา/ศาสนา

ส่วนใหญ่เกษตรกรจบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 จนถึงมัธยมตอนต้นและไม่ได้เรียนต่อจำนวน 77 คน และยังมีจำนวนบุตรหลานเกษตรกรที่กำลังศึกษาต่อจำนวน 207 คน ประชากร 99.98% ที่อ่านหนังสือออกและเขียนได้

7. ผู้นำตามธรรมชาติ กลุ่มตามธรรมชาติ

- กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิ
- เจ้าอาวาส
- ข้าราชการ
- กรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดฯ
- ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ
- ฯลฯ

8. การรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพ

ราษฎรในตำบลบางหัก มีดังนี้

1. กลุ่มเกษตรกร
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
3. กลุ่มยุวเกษตรกร
4. กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

กิจกรรมที่ดำเนินงานทางด้านกิจกรรมรวมและส่วนตัวเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร นอกจากนั้นยังเน้นเรื่องเคหะกิจเกษตร เรื่องการถนอมอาหาร และแปรรูปอาหาร เช่น ทำเต้าเจี้ยว ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างดี

9. องค์กรในชุมชน

องค์กรในชุมชนของตำบลบางหัก ได้แก่

- กองทุนหมู่บ้าน
- กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
- กลุ่มยุวเกษตรกร
- กลุ่ม อสม.
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
- กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

10. กองทุน

ตำบลบางหักมีกองทุน ดังนี้

- กองทุนหมู่บ้าน 8 กองทุน

11. ภูมิปัญญา

- ทำขนมไทย
- จักสานไม้ไผ่
- ทำกรอบรูปจากเศษไม้สัก
- ช่างปลูกบ้านทรงไทย
- ทำขวัญนาคน

สถานการณ์ของชุมชน

3.1 ปัญหาของชุมชน

ด้านกายภาพ

1. ขาดน้ำทำการเกษตร
2. ดินขาดคุณภาพ
3. ถนนชำรุด
4. ไม่มีดินกั้นน้ำ
5. ไฟทาง
6. ประปา ม.8

ด้านชีวภาพ

1. ปุ๋ยเคมีราคาแพง
2. ขาดสารเคมีฉีดผักบุ้ง
3. โรคผัก
4. ขาดพันธุ์พืช
5. โรคระบาดสัตว์
6. ขาดปุ๋ยเคมี
7. ขาดความรู้เรื่องปุ๋ยชีวภาพ
8. ขาดพันธุ์ปลา

ด้านเศรษฐกิจ

1. ราคาผลผลิตตกต่ำ
2. ขาดเงินทุน
3. ตลาด

ด้านสังคม

1. ขาดสนามกีฬาและอุปกรณ์
2. ไม่มีหอกระจายข่าว

ด้านกายภาพ	ด้านชีวภาพ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคม
1. ขาดน้ำทำการเกษตร 2. ดินขาดคุณภาพ 3. ถนนชำรุด 4. ไม่มีดินกั้นน้ำ 5. ไฟทาง 6. ประปา	1. ปุ๋ยเคมีราคาแพง 2. ขาดสารเคมีฉีดพ่น 3. โรคพืช 4. ขาดพันธุ์พืช (ข้าว, ถั่วเขียว) 5. โรคระบาดสัตว์ 6. ขาดปุ๋ยเคมี 7. ขาดความรู้เรื่องปุ๋ยชีวภาพ 8. ขาดพันธุ์ปลา	1. ราคาผลผลิตตกต่ำ 2. ขาดเงินทุน 3. ตลาด	1. ขาดสนามกีฬาและอุปกรณ์ 2. ไม่มีหอกระจายข่าว

ลำดับความสำคัญของปัญหา

1. ราคาผลผลิตตกต่ำ
2. ขาดน้ำทำการเกษตร
3. ปุ๋ยเคมีราคาแพง
4. ขาดสารเคมีฉีดพ่น
5. โรคพืช

6. ดินขาดคุณภาพ
7. ขาดพันธุ์พืช (ข้าว, ถั่วเขียว)
8. โรคระบาดสัตว์
9. ถนนชำรุด
10. ตลาด
11. ขาดปุ๋ยเคมี
12. ขาดความรู้การทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยหมัก
13. ขาดพันธุ์ปลา
14. ไม่มีดินกั้นน้ำ
15. ไฟทาง
16. ขาดสนามกีฬาและอุปกรณ์
17. ขาดเงินทุน
18. ประปา ม. 8
19. ไม่มีหอกระจายข่าว

3.2 ศักยภาพของชุมชน (ภูมิปัญญาท้องถิ่น จุดขายของท้องถิ่น)

- ทำขนมไทย
- จักสานไม้ไผ่
- ทำกรอบรูปจากเศษไม้สัก
- ช่างปลูกบ้านทรงไทย
- ทำขวัญนาค

3.3 วิสัยทัศน์ของชุมชน

ฝันของบุคคล

- อยากให้ผลผลิตมีราคาสูง
- อยากให้น้ำมันมีราคาถูกลง
- อยากรวย
- อยากถูกหวย
- ไม่อยากให้น้ำท่วม
- อยากมีรถยนต์
- อยากให้ลูกรับราชการ

ฝันชุมชน

- ให้มีร้านค้าชุมชน
- ให้ชุมชนไม่มียาเสพติด
- ให้มีหอกระจายข่าวทุกหมู่บ้าน
- ให้มีตลาดกลางพืชผัก
- ให้มีสนามกีฬา
- ให้เป็นจุดท่องเที่ยว

ฝันที่เป็นไปได้

- อยากให้ชุมชนไม่มียาเสพติด
- อยากให้มีสนามกีฬา
- อยากให้เป็นจุดท่องเที่ยว

สังเคราะห์ข้อมูล

1. ประวัติการประกอบอาชีพของชุมชน

เกษตรกรส่วนใหญ่ของตำบลบางหัก ทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนาข้าว สวนไม้ผล โดยเฉพาะการปลูกกล้วย และปลูกพืชผัก

2. ลักษณะของการผลิต เทคนิค ระบบ

ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการจัดระบบการปลูกพืช และใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่

3. ปัจจัย เงื่อนไขในการผลิต ผลตอบแทนที่ได้

ปัจจัยการผลิตมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ต้องมีการปรับปรุงบำรุงพันธุ์ เพื่อให้ผลผลิตที่ได้มีราคาดี โดยการลดต้นทุนการผลิต และใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนปุ๋ยเคมี ซึ่งมีราคาแพง

4. กลยุทธ์ทางเลือก

- แผนถ่ายทอดและเผยแพร่เทคโนโลยี

1. การทำน้ำหมักชีวภาพ
2. การทำสารสกัดชีวภาพ
3. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

- แผนการลงทุน

- 1.อุปกรณ์การทำปุ๋ยน้ำหมักและสารสกัดฆ่าแมลงศัตรูพืช
- 2.การทำธาตุอาหารพืช
- 3.บริหารจัดการน้ำที่ดีของชลประทาน
- 4.ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

-แผนพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

1. ปลูกป่าสามอย่างประโยชน์สี่อย่างเพื่อลดสถานะเรือนกระจก
2. การทำดินประสิทธิ์ภาพสูง
- 3.การปลูกพืชมีมูลค่าสูง

บทที่ 2

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลบางหัก

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

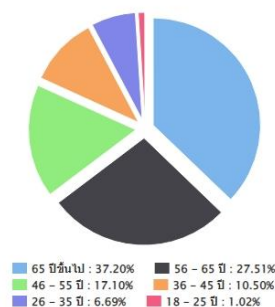
(๑) ครุฑเรือนเกษตรกร

ตำบลบางหัก อำเภอบางบาล มีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน ๑๔๐ ครุฑเรือน โดยมีหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๐ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๑ รองลงมาอายุระหว่าง ๖๑ - ๗๒ ปี คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๖ และอายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๘ ตามลำดับ **ตารางที่ ๑** แสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๓๐	๐.๒๑
๕๖ - ๖๕ ปี	๒๓	๐.๑๖
๔๖ - ๕๕ ปี	๔๐	๐.๒๘
๓๖ - ๔๕ ปี	๒๐	๐.๑๔
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๕	๐.๑๐
๑๘ - ๒๕ ปี	๗	๐.๐๕
รวม	๑๔๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand, ๒๕๖๘

หัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ภาพที่ ๑ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand, ๒๕๖๘)

(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

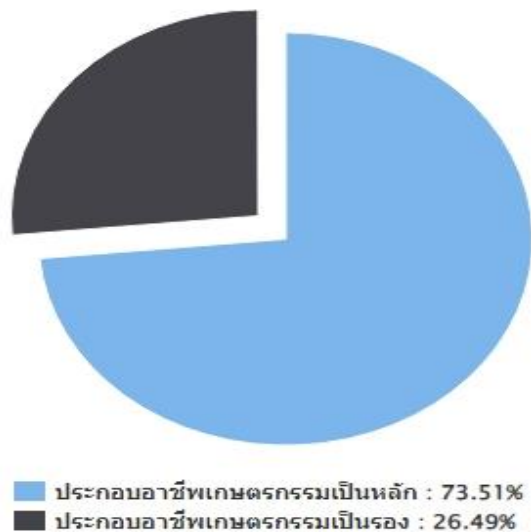
ตำบลบางหัก อำเภอบางบาลมีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑๔๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรองจำนวน ๗๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๑ %

ตารางที่ ๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑๔๐	๑๐๐
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๗๒	๐.๕๑

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand, ๒๕๖๘

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ภาพที่ ๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand, ๒๕๖๘)

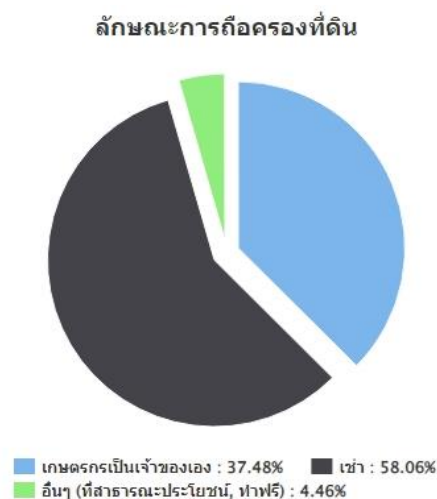
(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลบางหัก ส่วนใหญ่ เช่า จำนวน ๑,๔๗๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๐๖ รองลงมาคือเกษตรกรเป็นเจ้าของ จำนวน ๙๔๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔๘ และอื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๑๑๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๔๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๘๒.๐๐	๑๕.๔
เช่า	๕๗.๐๐	๖๘.๔.๐๐
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๑๒๒.๐๐	๘๓.๙.๐๐

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand, ๒๕๖๘

ภาพที่ ๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand, ๒๕๖๘)

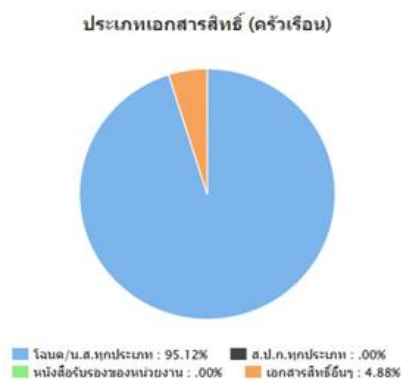
(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรตำบลบางหัก อำเภอบางบาล มีการถือครองที่ดินเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๘๐๙.๙๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๑๐ รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์ อื่นๆ จำนวน ๗๑.๙๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗.๘๒ และส.ป.ก. ทุกประเภทจำนวน ๒๕.๙๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๙๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (คร่าวๆ)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ์อื่นๆ	
๗๘.๐๐	๐	๐	๔.๐๐	๘๒.๐๐

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand, ๒๕๖๘

ภาพที่ ๔ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand, ๒๕๖๘)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอบางบาลมีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๑ กลุ่ม มีสมาชิก ๒๕ ราย

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบล	กลุ่มส่งเสริม		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
บางหัก	๑	๒๕										
รวม	๑	๒๕										

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล, ๒๕๖๘

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตำบลบางหัก อำเภอบางบาลมีแหล่ง/ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ตารางที่ ๖ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยี ด้านการ
						กษ.	ปศุ	ปฏีรูป	
บางหัก					๑				
รวม					๑๖				

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล, ๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอบางบาลมีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๘ คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด
จำนวน ๘ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๑ ราย และอาสาสมัครปฏีรูปที่ดิน - ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม
อาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่าหนึ่งหน้าที่

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
บางหัก	๑	๐	๐	๐	๑	๘	๐	๐	๐
รวม	๑				๑	๘			

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล, ๒๕๖๘

๒. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโดยการใช้สารชีวภัณฑ์

๓. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

หลักสูตรเรียนรู้ : ๑. การผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้ในแปลงเพาะปลูกข้าว
๒. การตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ดิน
๓. การผลิตน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในแปลงเพาะปลูกข้าว

หลักสูตรบังคับ ๑. วิชา เกษตรทฤษฎีใหม่ /เศรษฐกิจพอเพียง
๒. วิชาการเลี้ยงไก่ (ปศุสัตว์)

หลักสูตรเสริม ๑. บัญชีต้นทุนอาชีพ องค์กรเกษตรกร

ศูนย์เครือข่าย จำนวน ๑๕ ศูนย์

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่อำเภอบางบาล ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนเหนียว และมีดินร่วนปนดินทรายอยู่ตามชายฝั่งคลองบ้างเล็กน้อย โดยมีชุดดิน ๖ ชุดดิน คือ

๑. ชุดดินอยุธยา (๖) มีอยู่ทั่วไปในท้องที่อำเภอบางบาล เป็นชุดดินที่มีอยู่มากที่สุดประมาณ ๖๐% ของพื้นที่ทั้งหมด มีความลาดชัน ๐-๑% ความลึกของดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียว หรือดินร่วนเหนียว สีของดินเป็นเทาดำ ถึงดำปนเทา มีจุดประสีเหลืองแดงและเหลืองเทาที่ระดับความลึก ๑๒๐ ซม. การระบายน้ำช้ามาก ความสามารถให้น้ำซึมผ่านช้าการชะล้างมีอินทรีย์วัตถุค่อนข้างสูง มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ดินบนปานกลาง ดินล่างค่อนข้างต่ำ ปริมาณโปแตสเซียมที่เป็นประโยชน์ต่อพืชดินบนสูงมาก ดินล่างสูงมาก pH ของดินบน ๔.๕-๗ ดินล่าง ๔.๐-๕.๐ เหมาะสำหรับปลูกข้าว มีปัญหาเรื่องดินเป็นกรด หรือดินเปรี้ยว ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ มีปัญหาเรื่องน้ำท่วม

๒. ชุดดินสิงห์บุรี (๒๑) เป็นชุดดินที่มีอยู่ทั่วไป รองลงมาจากชุดดินอยุธยาอยู่ในท้องที่ตำบลน้ำเต้า พระขาว บ้านคลัง กบเจา วัดยม บางชะนี บางบาล ไทรน้อย บางหลวงโคต และบางหัก มีความลาดชัน ๐-๑% ความลึกของดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียวตลอดชั้น สีของดินเป็นสีเทาเข้มปนน้ำตาล และมีจุดประสีน้ำตาล หรือเหลืองปนแดงการระบายน้ำเร็วความสามารถในการให้

น้ำซึมผ่านปานกลาง กระเซาะล้างซ้ำมีอินทรีย์วัตถุปานกลางมีปริมาณฟอสฟอรัสที่มีประโยชน์ต่อพืช ดินชั้นบนปานกลาง ดินชั้นล่างต่ำ มีปริมาณโปแตสเซียมที่มีประโยชน์ต่อพืช ดินชั้นบนสูงมาก ดินชั้นล่างสูง pH ของดินชั้นบน ๕.๕-๖.๕ ชั้นล่าง ๔.๕-๕.๕ เหมาะสำหรับปลูกข้าว มีปัญหาเรื่องน้ำท่วม ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่

๓. ชุดดินบางปะอิน (๒๕) เป็นชุดดินที่มีมากเป็นอันดับที่ ๓ แต่ส่วนมากจะอยู่บริเวณแม่น้ำลำคลอง มีอยู่ทั่วไปในท้องที่อำเภอบางบาล มีความลาดชัน ๐-๑% ความลึกของดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายตลอดทั้งชั้น สีของดินเป็นสีเทาเข้มปนน้ำตาล หรือน้ำตาลตลอดทั้งชั้น มีจุดประสีน้ำตาล และสีเหลืองปนแดงที่ผิวดิน ส่วนชั้นใต้ดินมีจุดสีแดงการระบายน้ำค่อนข้างเลว ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ดินบนปานกลาง ดินล่างต่ำ ปริมาณโปแตสเซียมที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ดินบนสูงมาก ดินล่างสูงมาก pH ของดินบน ๕.๕-๖.๕ ดินล่าง ๕.๑-๖.๐ เหมาะสำหรับปลูกข้าวมีปัญหาเรื่องน้ำท่วม ค่อนข้างเหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่

๔. ชุดดินเสนา (๘) เป็นชุดดินที่มีอยู่ในท้องที่ ตำบลไทรน้อย วัฒน และพระขาว มีความลาดชัน ๐-๑% ความลึกของดินลึกมากเนื้อดินเป็นดินเหนียวตลอดชั้น สีของดินเป็นสีเทาดำ เข้มถึงดำมีจุดประสีน้ำตาล หรือน้ำตาลปนแดง และน้ำตาลปนเหลือง ที่ระดับความลึก ๑๕๐ ซม. การระบายน้ำซ้ำมาก ความสามารถให้น้ำซึมผ่านซ้ำและชะล้างซ้ำมีอินทรีย์วัตถุปานกลาง มีระดับน้ำใต้ดินที่ระดับความลึก ๑๐๐ ซม. เป็นเวลา ๑-๒ เดือน มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ดินบนปานกลาง ดินล่างต่ำ ปริมาณโปแตสเซียมต่อพืช ดินบนสูงมาก ดินล่างสูงมาก pH ของดิน ดินบน ๔.๕-๕.๐ ดินล่าง ๔.๐-๔.๕ เหมาะสำหรับปลูกข้าว มีปัญหาเรื่องดินเป็นกรดหรือดินเปรี้ยวไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ มีปัญหาเรื่องน้ำท่วม

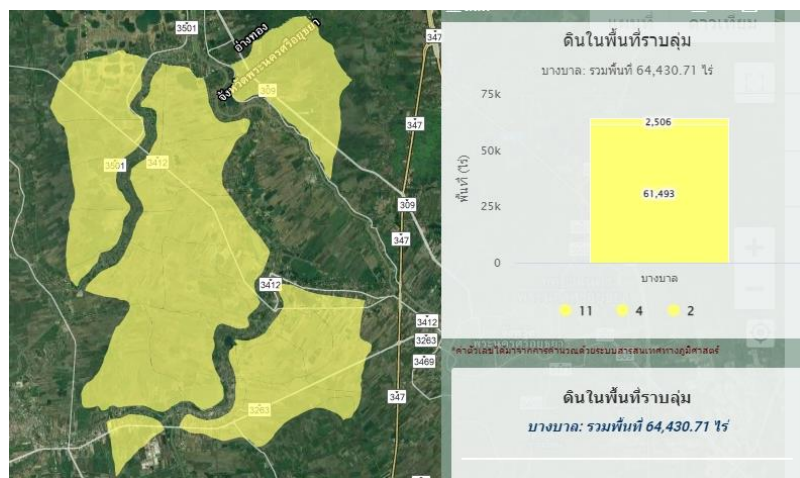
๕. ชุดดินราชบุรี (๑๖) เป็นชุดดินที่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีอยู่ในท้องที่ของตำบลบ้านกุ่ม และไทรน้อย มีความลาดชัน ๐-๑% ความลึกของดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียว หรือดินเหนียวปนน้ำตาล การระบายน้ำค่อนข้างเลว ความสามารถให้น้ำซึมผ่านซ้ำ อินทรีย์วัตถุปานกลาง ปริมาณโปแตสเซียม ดินบนสูง ดินล่างสูง pH ของดิน ดินบน ๕.๕-๖.๕ ดินล่าง ๖.๐-๗.๐ เหมาะสำหรับปลูกข้าว มีปัญหาเรื่องน้ำท่วม ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่

๖. ชุดดินท่าม่วง (๑๑) เป็นชุดดินที่มีอยู่จำนวนน้อยที่สุด มีในท้องที่ตำบลบางหัก เพียงตำบลเดียวทางด้านทิศเหนือ มีความลาดชัน ๑-๒% ความลึกของดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียว ดินร่วนเหนียวปนทราย และดินร่วนปนทรายแป้ง สีของดินมีสีน้ำตาล หรือน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีซีด ที่ระดับความลึก ๕๐ ซม. การระบายน้ำดีปานกลาง ความสามารถให้น้ำซึมผ่านปานกลาง การชะล้างซ้ำ มีอินทรีย์วัตถุปานกลาง ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ดินบนสูงมาก ดินล่างสูงมาก ปริมาณโปแตสเซียมที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ดินบนสูงมาก pH ของดิน ดินบน ๕.๕-๖.๕ ดินล่าง ๖-๗ ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ มีปัญหาเรื่องน้ำท่วม

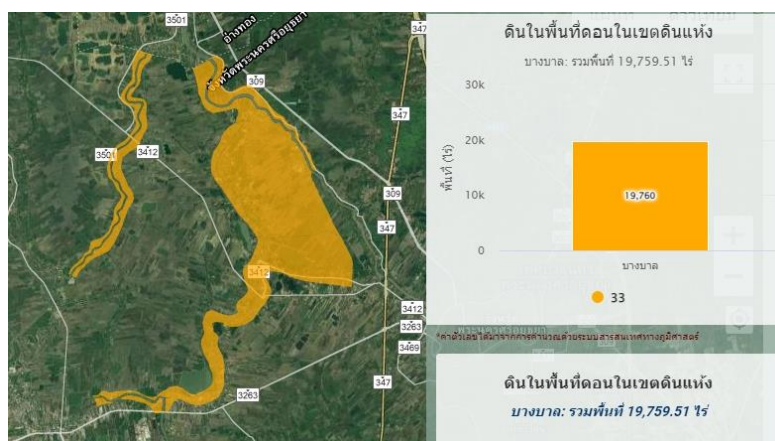
ตารางที่ ๑๑ แสดงทรัพยากรดินตำบลบางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	๐	๐
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง (สีส้ม)	๑๙,๗๖๐	๒๓.๑๒
พื้นที่เบ็ดเตล็ด (สีน้ำเงิน)	๑,๒๙๒	๑.๕๑
กลุ่มชุดดินผสม	๐	๐
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม (สีเหลือง)	๖๔,๔๓๐	๗๕.๓๗

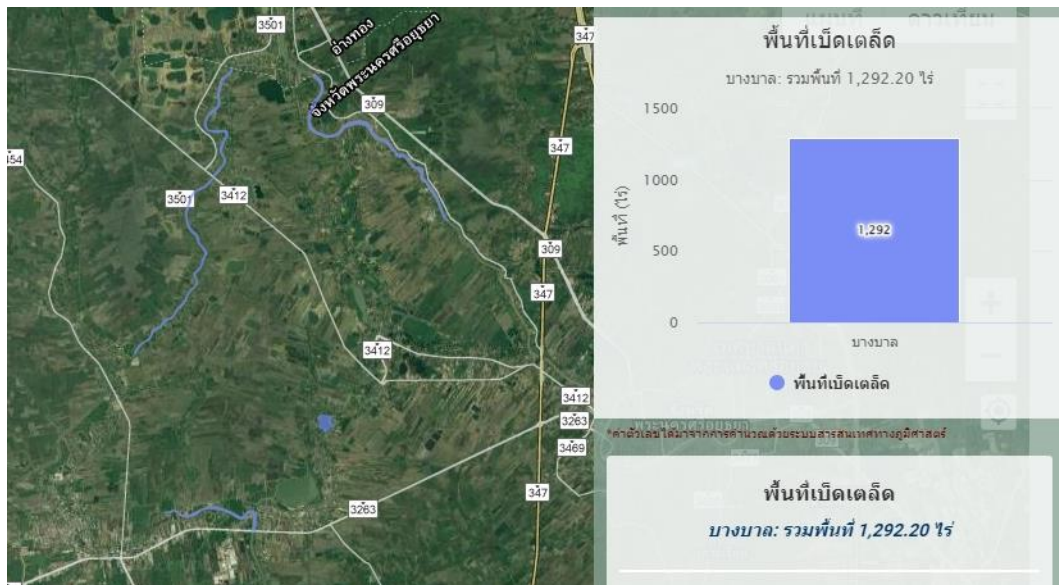
ที่มา : Agri-Map , ๒๕๖๘

ภาพที่ ๖ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน (ดินในพื้นที่ราบลุ่ม) อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่มา : Agri-Map พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๗ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน (ดินในพื้นที่ตอนในเขตดินแห้ง) อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : Agri-Map พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๘ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน (พื้นที่เบ็ดเตล็ด) อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : Agri-Map พ.ศ.๒๕๖๘)

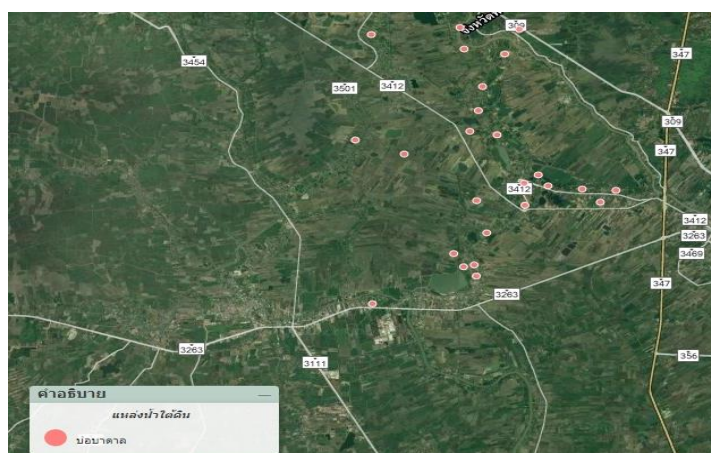
๒) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลบางหัก อำเภอบางบาล เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ..๘๐...% ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งสิ้น ๓๔ บ่อ
แยกรายตำบลได้ดังนี้

ตำบลบางหัก จำนวน ๓ บ่อ

ภาพที่ ๙ แสดงแหล่งน้ำใต้ดิน อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : Agri-Map พ.ศ.๒๕๖๘)

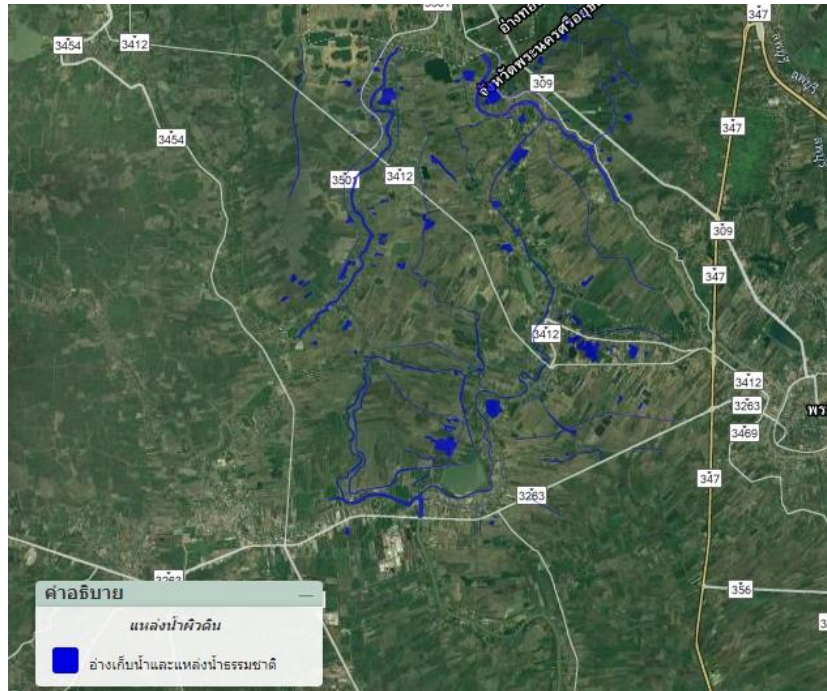

ภาพที่ ๑๐ แสดงแหล่งน้ำใต้ดิน อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : Agri-Map พ.ศ.๒๕๖๘)

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน ตำบลกบเจา อำเภอบางบาล มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรและได้รับจากโครงการชลประทาน ในพื้นที่ชลประทาน จำนวน ๔,๗๙๐ ไร่

ภาพที่ ๑๑ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : Agri-Map พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๑๒ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : Agri-Map พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๓ สีนค่าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้ำ GI (ไม่มี)

๑.๔ สีนค่าเกษตรที่สำคัญ

๑.๔.๑ ชนิดสินค้ำ ข้าว

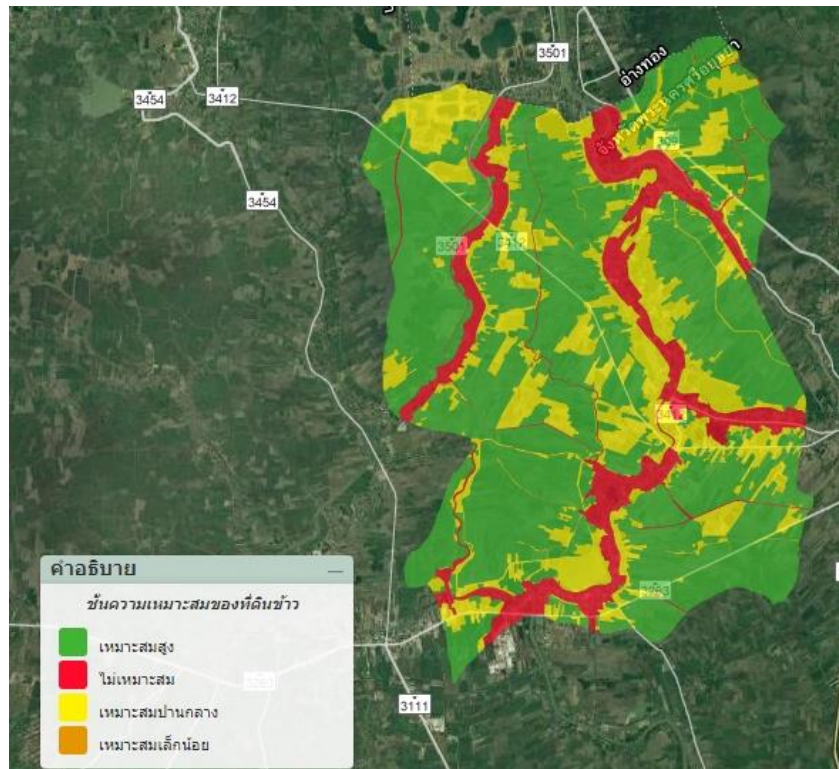
๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม อำเภอบางบาล มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมดจำนวน ๕,๔๙๐.๘๕ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๒,๒๘๒.๒๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๑ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๒,๕๘๙.๓๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๗ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน - ไร่ คิดเป็นร้อยละ - และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๖๑๙.๓๑ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๑

ตารางที่ ๑๒ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ๗๔,๕๒๑ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
บางหัก	๒,๒๘๒.๒๐	๒,๕๘๙.๓๔	-	๖๑๙.๓๑	๕,๔๙๐.๘๕
รวมตำบล	๒,๒๘๒.๒๐	๒,๕๘๙.๓๔	-	๖๑๙.๓๑	๕,๔๙๐.๘๕

ที่มา : Agri-Map , ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๓ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวอำเภอบางบาล

(ที่มา : Agri-Map พ.ศ.๒๕๖๘)

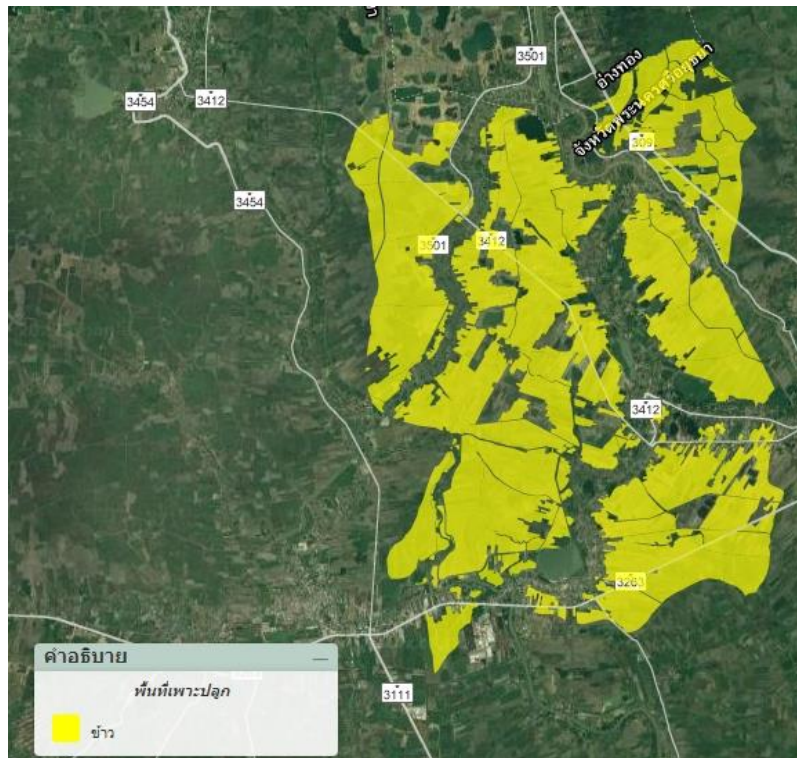
(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๔๕,๑๒๑ ไร่ โดยปลูกมากที่สุด คือ ตำบลพระขาว จำนวน ๔,๖๖๖ ไร่ รองลงมาคือ ตำบลกบเจา จำนวน ๔,๕๙๐ ไร่ และตำบลวัดยม จำนวน ๔,๓๓๖ ไร่ ตามลำดับ

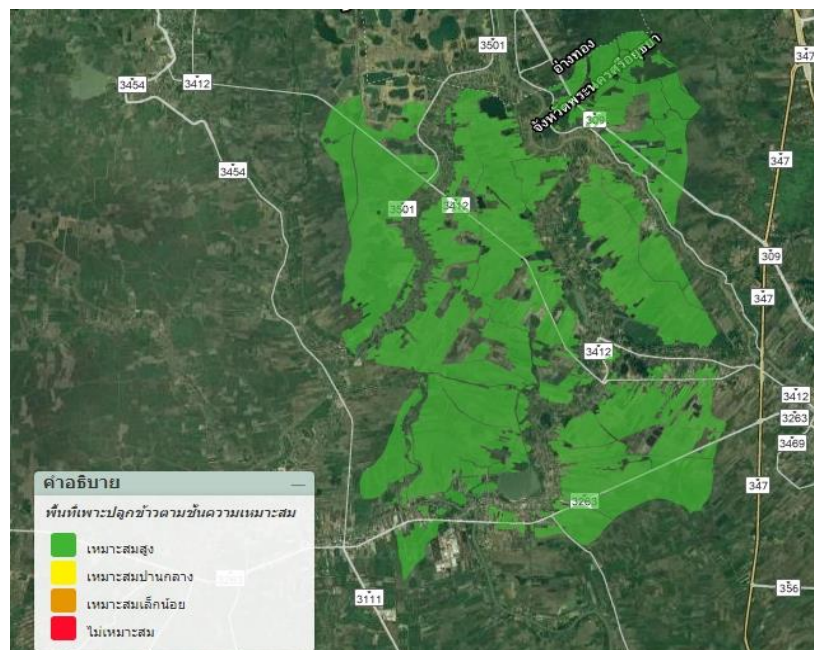
ตารางที่ ๑๓ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูก ๗๖๔ (ไร่)
๙	บางหัก	๗๖๔.๐๐
	รวม	๗๖๔.๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๕ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : Agri-Map พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๑๖ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบางหัก อำเภอบางบาล
(ที่มา : Agri-Map พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอบางบาล มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๗๖๔ ไร่ ๔๐ ไร่ ๔๐ ไร่

ตารางที่ ๑๕ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
บางหัก	๔๐	๗๖๔.๐๐	๗๖๔.๐๐	๖๔๙.๔๐	๐.๘๕
รวม	๔๐	๗๖๔.๐๐	๗๖๔.๐๐	๖๔๙.๔๐	๐.๘๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล, ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๘ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล, ๒๕๖๘)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

- (๑) การใช้พันธุ์ดี มีการคัดเลือกพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ โดยส่วนใหญ่จะปลูกข้าวพันธุ์ กข ๔๑, กข ๔๓, กข ๔๗, กข ๘๕, พิชณุโลก ๒ และข้าวพันธุ์พื้นเมือง
- (๒) การเตรียมดิน มีการเตรียมดินโดยใช้เครื่องจักรกลเข้าช่วย
- (๓) การปลูกข้าว จะใช้สารชีวภัณฑ์เข้ามาช่วยในการผลิตและลดการใช้สารเคมี ในนาข้าวเพื่อลดต้นทุนการผลิต
- (๔) ระบบการให้น้ำ อาศัยน้ำจากระบบชลประทานและน้ำฝนตามฤดูกาล ไม่มีเทคโนโลยีที่โดดเด่นในเรื่องนี้ ยังคงทำตามวิธีดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติ
- (๕) การดูแลรักษา ลงตรวจสอบแปลงตามที่เคยปฏิบัติ ไม่มีเทคโนโลยีที่โดดเด่นในเรื่องนี้ ยังคงทำตามวิธีดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติ
- (๖) การใส่ปุ๋ย มีบางพื้นที่ทำการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและปุ๋ยสั่งตัด
- (๗) การเก็บเกี่ยว ยังคงใช้รถเกี่ยวข้าวทำการเกี่ยวตามที่เคยปฏิบัติ ไม่มีเทคโนโลยีที่โดดเด่นในเรื่องนี้ ยังคงทำตามวิธีดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติ
- (๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว มีการตากบดอึ่ง และอัดฟางเพื่อนำไปขายแต่มีเพียงส่วนน้อยที่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว
- (๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู ใช้สารชีวภัณฑ์ฉีดพ่นในพื้นที่

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอบางบาล มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี				←	△			▽		→		
ข้าวนาปรัง	←	→	▽	→							←	→
		←	→									△

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล, ๒๕๖๘)

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลบางหัก อำเภอบางบาล มีต้นทุนการผลิตข้าว โดยพื้นที่ในเขตชลประทานและพื้นที่นอกเขตชลประทานมีต้นทุนเป็นเงิน ๔,๘๐๕ บาท/ไร่

ตารางที่ ๑๖ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๕/๖๖ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รายการ	บาท/ไร่
๑	ค่าเตรียมดิน (ไถ/ตีดิน.๒๗๐...บาท, ย่ำ+ลูกเทือก+ซักร่อง.....๒๕๐.....บาท)	๕๒๐
๒	ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว (อัตรา.....๒๕..... กก./ไร่)	๔๕๐
๓	ค่าจ้างปลูก (หวาน/ดำ/หยอด)	๖๐
๔	ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช (คุมและฆ่าหญ้า)	๒๐๐
๕	ค่าจ้างฉีดสารเคมีกำจัดวัชพืช ...๒.... ครั้ง	๑๒๐
๖	ค่าปุ๋ยเคมี ครั้งที่ ๑ สูตร อัตรา๒๕..... กก./ไร่	๕๕๐
๗	ค่าปุ๋ยเคมี ครั้งที่ ๒ สูตร อัตรา๒๕..... กก./ไร่	๕๕๐
๘	ค่าปุ๋ยเคมี ครั้งที่ ๓ สูตร อัตรา๑๐..... กก./ไร่	๒๐๐
๙	ค่าปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก/ ปุ๋ยคอก) อัตรา กก./ไร่	
๑๐	ค่าจ้างใส่ปุ๋ย๓.... ครั้ง (รวมปุ๋ยเคมีและอินทรีย์)	๑๘๐
๑๑	ค่าสารบำรุงต่างๆ เช่น ฮอร์โมน น้ำหมัก ฯลฯ	๑๐๐
๑๒	ค่าจ้างใส่สารบำรุงต่างๆ๒.... ครั้ง	๑๒๐
๑๓	ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช	๒๘๐
๑๔	ค่าจ้างฉีดสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช๓... ครั้ง	๑๘๐

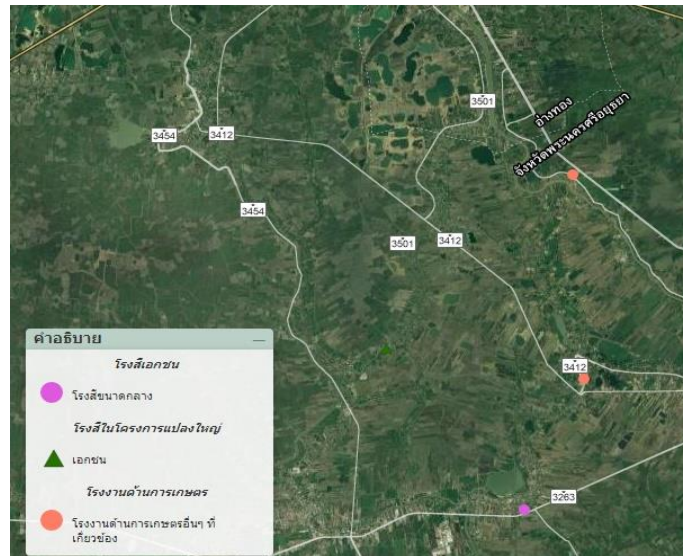
๑๕	ค่าสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช	๓๕
๑๖	ค่าจ้างฉีดสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช๑.. ครั้ง	๖๐
๑๗	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (ต่อรอบการผลิต) ลิตร	๕๐๐
๑๘	ค่าไฟฟ้า (ต่อรอบการผลิต)	
๑๙	ค่าทำความสะอาดแปลง (ตัดหญ้า.....)	
๒๐	ค่าซ่อมข้าว	
๒๑	ค่ากำจัดพันธุ์ปน (ข้าวดีด/วัชพืช) ครั้ง	
๒๒	ค่าเก็บเกี่ยว	๓๐๐
๒๓	ค่าขนส่งข้าวไปโรงสี	๑๒๕
๒๔	ค่าเช่านา (ต่อรอบการผลิต)	๗๕๐
๒๕	อื่นๆ (ระบุ)	
๒๖	รวมต้นทุนการผลิต (บาท/ไร่)	๕,๒๘๐.๐๐
๒๗	ผลผลิต (กก./ไร่)	๘๕๐.๐๐
๒๘	ราคาจำหน่าย (บาท/กก.)	๘.๒๐
๒๙	รายได้ (บาท/ไร่)	๖,๙๗๐.๐๐
๓๐	กำไรสุทธิ (บาท/ไร่)	๑,๖๙๐.๐๐

ที่มา : เกษตรกรต้นแบบ, ๒๕๖๘

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด (สถานการณ์ตลาดของอำเภอ)

ตำบลบางหัก อำเภอบางบาลมีจุดรับซื้อผลผลิตข้าว พันธุ์ข้าวไม่ไวแสงเช่น พันธุ์ กข ๔๗, กข ๕๑, กข ๓๑, กข ๔๑ ,กข ๔๗, กข ๘๕ และพิษณุโลก ๒ ส่วนใหญ่เพื่อจำหน่ายข้าวเปลือกให้กับโรงสีข้าว เกษตรกรเก็บเกี่ยวจะเก็บพันธุ์ข้าวไว้บางส่วนตากลานข้าวเก็บไว้ทำพันธุ์รอบต่อไปที่เหลือก็เก็บไว้บริโภคและส่งผลผลิตที่

(๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)
ตำบลบางหัก อำเภอบางบาล มีแหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป (โรงสี) รวม ๔ แห่ง
(เกษตรกรส่วนใหญ่จะนำข้าวที่เกี่ยวแล้วไปทำการสีข้าวที่อำเภอเสนาและอำเภอบางซ้าย)

(ที่มา : Agri-Map พ.ศ.๒๕๖๘)

ตำบลบางหัก อำเภอบางบาล มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าว จำนวน ๒ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน ราย

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

- ในนาข้าวและคัดเลือกข้าวพันธุ์ดีมาเพาะปลูก

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นายพลสิทธิ์ คล้ายสังข์	๗	บางหัก	บางบาล	๒๕๖๐	ข้าว

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล, ๒๕๖๘

๑.๔.๒ ชนิดสินค้า กล้วย (พีชรอง)

พื้นที่ปลูกกล้วย

ตำบลบางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ปลูกกล้วย จำนวน ๓๗.๒๕ ไร่

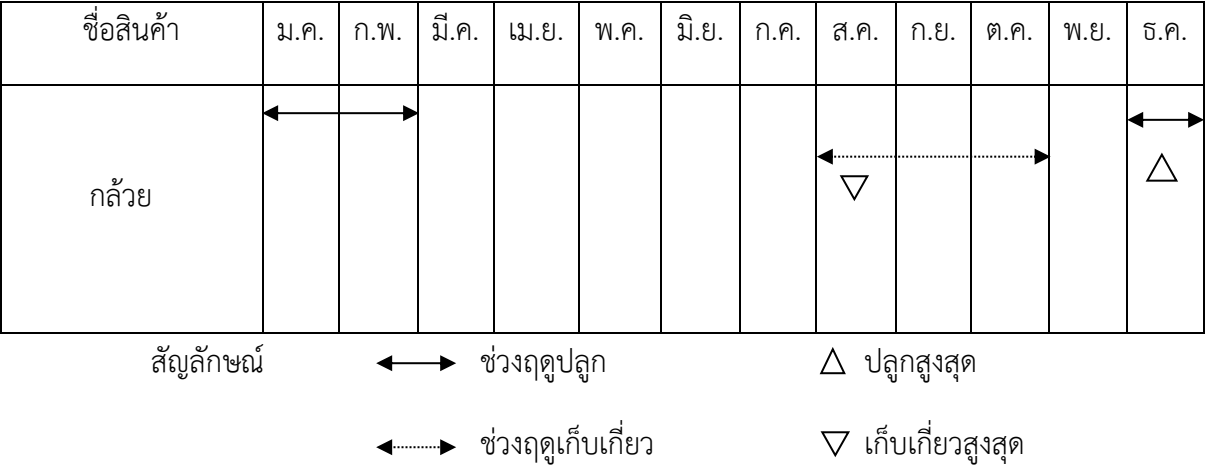
ตารางที่ ๑๘ แสดงพื้นที่ปลูกกล้วย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	ตำบล	กล้วยน้ำว้า (ไร่)	กล้วยหอม (ไร่)	กล้วยไข่ (ไร่)	พื้นที่ปลูก (ไร่)
๑๔	บางหัก	๓๗.๒๕	๒๑.๕๐	๑๔.๐๐	๗๓.๗๕
	รวม	๓๗.๒๕	๒๑.๕๐	๑๔.๐๐	๗๓.๗๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล, ๒๕๖๘

ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอบางบาล มีการปลูกกล้วย ดังนี้

ภาพที่ ๒๑ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกกล้วยในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล, ๒๕๖๖)

ต้นทุนการผลิต

อำเภอบางบาล มีต้นทุนการผลิตกล้วย โดยพื้นที่ในเขตชลประทานและพื้นที่นอกเขตชลประทานมีต้นทุนเป็นเงิน ๑๘,๗๐๕ บาท/ไร่

ตารางที่ ๒๐ แสดงต้นทุนการผลิตกล้วย ปี ๒๕๖๗ ตำบลบางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายการ	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ	
	ต้นทุน (บาท/ไร่)		ต้นทุน (บาท/ไร่)			
ค่าเตรียมดิน+ชุดหลุม	๒,๕๐๐		๒,๕๐๐			
ค่าพันธุ์กล้วยหน่อละ ๑๕ บาท จำนวน ๔๐๐ หน่อ	๖,๐๐๐		๖,๐๐๐			
ค่าไม้รวก (ไม้ค้ำ)	๔,๘๐๐		๔,๘๐๐			
ค่าแรงงาน ๒ คนๆละ ๓ วัน	๑,๘๐๐		๑,๘๐๐			
ปุ๋ยคอกกระสอบละ ๒๕ บาท จำนวน ๒๕ กระสอบ	๖๒๕		๖๒๕			
ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ จำนวน ๑ กระสอบ	๖๘๐		๖๘๐			
ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๑ กระสอบ	๘๐๐		๘๐๐			
ค่าไฟ	๑,๐๐๐		๑,๐๐๐			
ค่าขนส่งตลาดเจ้าพรหม,ขายท้องถิ่น	-		-			
ค่าเช่าที่ดิน	๕๐๐		๕๐๐			
รวม	๑๘,๗๐๕		๑๘,๗๐๕		ต้นทุนการผลิตประมาณ ๑๖,๗๐๕ – ๑๘,๗๐๕ บาท/ไร่	

ที่มา : เกษตรกรผู้ปลูกกล้วย, ๒๕๖๗

สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

ตำบลบางหัก อำเภอบางบาลมีจุดรับซื้อผลผลิตกล้วย ขายในท้องถิ่นของตนเองและตลาดเจ้าพรหม
อำเภอไกล่เคียง บางครั้งก็มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อในพื้นที่ ส่วนกล้วยน้ำว้าส่งให้กลุ่มแม่บ้านแปรรูปทำกล้วย
ตากอบน้ำผึ้ง กล้วยม้วน

เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลบางหัก อำเภอบางบาล มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตกล้วย จำนวน ๑ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน - ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

๑. นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ผสมผสานกับการใช้สารชีวภัณฑ์ในพื้นที่การเกษตร
๒. ทำสวนแบบลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณ และคุณภาพผลผลิต โดยการลดใช้สารเคมี

ตารางที่ ๒๑ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตกล้วยอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นางสายบัว นวมอุ่น	4	บางหัก	บางบาล	-	ไม้ผล
	เป็นเกษตรกรเกษตรกรทฤษฎีใหม่					

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล, ๒๕๖๗

๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๒๒ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบ ปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านพื้นที่และทรัพยากร ๑. ปัญหาเรื่องดินคุณภาพเสื่อมโทรม	๑. เกิดจากการใช้สารเคมีใน การทำการเกษตรเป็นประจำ และเผาตอซังข้าว	๑. ส่งเสริมให้มีการปลูกพืชสดเป็นปุ๋ยปรับปรุงบำรุงดิน และใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และ เศษพืช) รวมทั้งรณรงค์ให้มีการไถกลบแทนการเผาตอซัง ในพื้นที่ปลูกข้าว ๒. ประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้เกษตรกรเลิกใช้สารเคมีทาง การเกษตร เพราะต้องลงทุนสูง มีความเสี่ยงต่อความ เสียหาย	ตำบลบางหัก	
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด (ตามรายชนิดที่สำคัญ) ๑.ราคาสารเคมีและปุ๋ยที่ใช้ทาง การเกษตรมีราคาแพง	๑.ราคาสารเคมีและปุ๋ยที่ใช้ ทางการเกษตรมีราคาแพง	๑.รัฐบาลออกคำสั่งให้สารเคมีและปุ๋ยทางการเกษตรเป็น สินค้าควบคุม ๒.จัดฝึกอบรมเกษตรกรที่สนใจฝึกทำอาหารพืชเพื่อ ลดต้นทุนทางการเกษตร ๓.จัดฝึกอบรมเกษตรกรที่สนใจฝึกทำสารชีวภัณฑ์และสาร ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช	ตำบลบางหัก	

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบ ปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๑. ขาดแรงงานคนรุ่นใหม่และผู้สืบทอดกิจการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ๒. ไม่มีพื้นที่ทำกิน	๑. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีสมาชิกและแรงงานเป็นกลุ่มคนสูงอายุน้อยขาดแรงงานคนรุ่นใหม่และผู้สืบทอดกิจการที่เป็นคนรุ่นใหม่ ๒. เจ้าของที่ดินขายที่ให้กับกิจการบ่อทราย	๑. สร้างแรงจูงใจให้กับคนรุ่นใหม่สำนึกรักบ้านเกิด รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่สืบทอดและสานต่อกิจการวิสาหกิจชุมชนให้คงอยู่ โดยสร้างการรับรู้และถ่ายทอดความรู้ให้คนใหม่เห็นถึงความสำคัญของกิจการวิสาหกิจชุมชน ๒. ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มปลูกผักและไม้ผลในที่แคบ ๓. เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้กับกลุ่มปลูกพืชอายุสั้น	๑ เกษตรกรผู้สนใจ หมู่ที่ ๑-๘	
ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๑. กระบวนการผลิตและแปรรูปยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน	๑. บรรจุภัณฑ์ไม่เกิดแรงจูงใจในการซื้อ ไม่โดดเด่นหรือไม่สวยงาม	๑. ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มให้มีความพร้อมสำหรับการขอรับรองมาตรฐาน เช่น - เข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ - ศึกษาดูงานกลุ่มที่ได้รับรองมาตรฐาน เพื่อนำกลับมาพัฒนากลุ่มให้มีความพร้อมมากยิ่งขึ้น ๒. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม ทันสมัย และตรงความต้องการของตลาดและผู้บริโภคในปัจจุบัน	๑ เกษตรกรผู้สนใจ หมู่ที่ ๑-๘	

๓. การจัดทำ TOWS Matrix

๓.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของอำเภอบางบาล

ตารางที่ ๒๓ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

ปัจจัย	จุดแข็ง (S=Strength) - พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ใช้ระบบน้ำชลประทาน - ในการทำการเกษตร - มีพื้นที่ติดกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงเป็นโอกาสในการนำสินค้าเกษตรไปจำหน่ายและสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ - การเกษตรในพื้นที่มีความหลากหลาย - มีการคมนาคมสะดวก สามารถขนส่งผลผลิตเกษตรได้รวดเร็ว - อยู่ใกล้กับตลาดแหล่งใหญ่ เช่น ตลาดไท ตลาดกลางสินค้าเกษตรสี่มุมเมือง ตลาดอ่างทอง แลตลาดในกรุงเทพ - พื้นที่ส่วนใหญ่สามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี ทั้งการผลิตพืช สัตว์ และสัตว์น้ำ	จุดอ่อน (W=Weakness) - พื้นที่การเกษตรมากกว่าร้อยละ ๗๐ เป็นพื้นที่รับน้ำ และมีน้ำท่วมเกือบทุกปี - ระบบน้ำชลประทานในพื้นที่ต้องมีการสูบน้ำจากแม่น้ำเข้าสู่คลอง - เกษตรกรต้องเสียค่าสูบน้ำให้กับชลประทานเนื่องจากงบประมาณที่จัดสรรมาไม่เพียงพอ - เกษตรกรร้อยละ ๖๕ เข้าที่นาของนายทุน ไร่ละ ๑,๕๐๐ - ๒,๐๐๐ บาท/ปี - เกษตรกรที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย ๕๐-๖๕ ปี - ขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่จะเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม - การผลิตการเกษตรขาดการวางแผนการใช้ที่ดินที่มีประสิทธิภาพ - การรวมกลุ่มเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรยังไม่เข้มแข็ง - การผลิตสินค้าเกษตรต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอก (ทุน แรงงาน ปัจจัยการผลิต) ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง - สภาพแวดล้อม (ดิน น้ำ) การเกษตรเสื่อมโทรมจากการใช้สารเคมี
โอกาส (O=Opportunity) - รัฐมีนโยบายสร้างความเข้มแข็งชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการใช้ทุนในชุมชน การสร้างอาชีพและรายได้แก่ครัวเรือน - รัฐมีนโยบายนำไทยเป็นครัวของโลก มีโอกาสให้สินค้าเกษตรมีช่องทางจำหน่ายในต่างประเทศมากขึ้น - รัฐมีนโยบายการสนับสนุนแหล่งเงินทุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	กลยุทธ์เชิงรุก (SO) - การจัดระบบ Contract Farming - การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร - การเชื่อมโยงระบบการผลิตและการตลาดสู่มาตรฐานสากล - การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่มาตรฐานสากล	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) - การจัดระบบการผลิตสินค้าเกษตรให้เหมาะสม - การพัฒนาวิธีการบริหารจัดการศัตรูพืช - ส่งเสริมการผลิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง - การพัฒนาโฮมสเตย์ (Home Stay) สู่มาตรฐานที่พักสากล

- กระแสการบริโภคให้ความสำคัญกับสุขภาพอนามัยมากขึ้น ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริโภคผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษ - การเปิดตลาดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน		
ภัยคุกคาม (T-Threat) - พื้นที่การเกษตรมากกว่าร้อยละ ๗๐ เป็นพื้นที่รับน้ำ และมีน้ำท่วมเกือบทุกปี - ไม่มีแหล่งน้ำต้นทุน และระบบน้ำชลประทานในพื้นที่ต้องมีการสูบน้ำจากแม่น้ำเข้าสู่คลอง - เกษตรกรต้องเสียค่าสูบน้ำให้กับชลประทานเนื่องจากงบประมาณที่จัดสรรมาไม่เพียงพอ - เกษตรกรร้อยละ ๖๕ เช่าที่นา ไร่ละ ๑,๕๐๐-๒,๐๐๐ บาท/ปี - มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินไปสู่อุตสาหกรรมบ่อทราย - ราคาผลผลิตไม่แน่นอน บางช่วงราคาตกต่ำ - การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศทำให้เกิดความเสี่ยงต่อผลผลิตด้านการเกษตร	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) - การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร - พัฒนาการผลิตสินค้าและบริการให้ได้รับรองมาตรฐาน (Primary GMP)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT) - การพัฒนาระบบถ่ายทอดความรู้ - การพัฒนาการให้บริการทางการเกษตรในพื้นที่ - การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ - การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น - การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าให้น่าสนใจมีเอกลักษณ์

๓.๒ การกำหนดกลยุทธ์ที่ได้จากการทำ TOWS Matrix ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑) การจัดระบบ Contract Farming
- ๒) การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร
- ๓) การเชื่อมโยงระบบการผลิตและการตลาดสู่มาตรฐานสากล
- ๔) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่มาตรฐานสากล

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๑) การจัดระบบการผลิตสินค้าเกษตรให้เหมาะสม
- ๒) การพัฒนาวิธีการบริหารจัดการศัตรูพืช
- ๓) ส่งเสริมการผลิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
- ๔) การพัฒนาโฮมสเตย์ (Home Stay) สู่มาตรฐานที่พักสากล

๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- ๑) การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

๒) พัฒนาการผลิตสินค้าและบริการให้ได้รับรองมาตรฐาน (Primary GMP)

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

๑) การพัฒนาระบบถ่ายทอดความรู้

๒) การพัฒนาการให้บริการทางการเกษตรในพื้นที่

๓) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าที่น่าสนใจมีเอกลักษณ์

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

๕.๑ แผนพัฒนาการเกษตรของตำบล

๑. แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี

๑) จัดการฝึกอบรมเกษตรกรผู้ทำนาให้มีความรู้ในการผลิตข้าว โดยใช้เทคโนโลยีการเกษตรแผนใหม่ เพื่อลดต้นทุนในการผลิต และปรับปรุงคุณภาพพันธุ์ข้าวให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสินค้าเกษตร ตลอดจนให้ความรู้ในการลดสารเคมีด้วยเทคนิควิธีต่าง ๆ ทางชีวภาพ หรือใช้สารสมุนไพร เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ

๒) จัดการฝึกอบรมแก่เกษตรกรให้มีความรู้ปรับปรุงคุณภาพดิน เพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินด้วยเทคนิควิธีต่าง ๆ เช่น การใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด และปุ๋ยน้ำชีวภาพ ตลอดจนแก้ไขปัญหาดินเป็นกรด ด้วยการปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดิน ให้เหมาะสมแก่การปลูกพืชด้วยปูนมาร์ลและปูนขาว

๓) จัดการฝึกอบรมเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ให้มีความรู้ในการเลี้ยงปลาอย่างถูกต้องเพื่อเสริมรายได้ให้กับครอบครัว ตลอดจนให้ความรู้การเลี้ยงปลาในนาข้าว ตามแนวทฤษฎีเกษตรยั่งยืน

๔) จัดการฝึกอบรมเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงไก่พื้นเมือง ให้มีความรู้ในการเลี้ยงอย่างถูกต้อง เพื่อป้องกันการระบาดของโรคสัตว์ปีก เช่น อหิวาห์ไก่ นิวคาสเซิล หลอดลมอักเสบและไข้หวัดนก

๒. แผนการลงทุน (แผนธุรกิจชุมชน)

๑) ในด้านการทำนาเสริมสร้างศักยภาพ กลุ่มเกษตรกรทำนาให้มีความรู้ในการบริหารจัดการองค์กรให้เข้มแข็ง จัดตั้งเครือข่ายกลุ่มส่งเสริมอาชีพการทำนาในแต่ละหมู่บ้านเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรในการผลิต และการตลาด ตลอดจนขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจัดตั้งกองทุนพัฒนาการผลิตจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อดำเนินธุรกิจชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชน แปรรูปผลผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายในท้องถิ่น เช่น จัดสร้างโรงสีข้าวชุมชน เพื่อผลิตข้าวสารบรรจุถุงจำหน่าย โดยเน้นสมาชิกในชุมชนเป็นหลักและพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นสินค้าเกษตรของชุมชนต่อไป

๒) ในด้านปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ทั้งปุ๋ยเคมี สารเคมี หรือสารอินทรีย์ชีวภาพ ตลอดจนวัสดุการเกษตรอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในไร่นา ให้องค์กรเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพในการจัดการบริหารธุรกิจ รวบรวมความต้องการของเกษตรกร ประสานงานกับภาคเอกชนหรือบริษัทผู้ผลิตโดยตรง นำมาจำหน่ายให้กับสมาชิกองค์กรและเกษตรกรทั่วไป ในรูปแบบการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจการ ร่วมลงทุนถือหุ้นเป็นเจ้าของธุรกิจชุมชน และได้รับสิทธิประโยชน์จากรายได้การดำเนินงานในรูปแบบเงินปันผล หรือ เงินเฉลี่ยคืน จากการใช้บริการภายในสหกรณ์ชุมชน

๓) ในด้านการแปรรูปสินค้าเกษตรหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัสดุทางเกษตรนำมาแปรรูป ให้จัดตั้งองค์กรด้านการเกษตร เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ผลิตสินค้าเกษตร หรือ กลุ่มยุวเกษตรกร ทั้งในและนอกโรงเรียน เสนอของบประมาณเงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาอาชีพ และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพดี มีมาตรฐานสินค้า ที่ผ่านการรับรองจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านคุณภาพสินค้า เช่น มผช., มอก., อย. หรือ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ต่อไป

๓. แผนพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (แผนปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากร)

๑) ในด้านทรัพยากรน้ำ ซึ่งมีความจำเป็นต่อการเกษตรในทุกกิจกรรมทั้งการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนการใช้น้ำเพื่ออุปโภคต่าง ๆ ถึงแม้ชลประทานจะถ่ายโอนภารกิจในการดูแลรักษาคลองส่งน้ำให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปแล้วก็ตาม แต่ในสภาพความเป็นจริงในชุมชนการบริหารจัดการการใช้น้ำเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรยังมีปัญหาอยู่ต่อเนื่องโดยตลอด เนื่องจากระบบการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับการส่งน้ำของชลประทาน ทำให้เกษตรกรต้องแย่งน้ำกันใช้ เกิดข้อขัดแย้งข้อพิพาทในพื้นที่เป็นประจำ ซึ่งจำเป็นต้องแก้ไขให้เกิดการรวมกลุ่มผู้ใช้น้ำในแต่ละพื้นที่ตลอดแนวคลองส่งน้ำแต่ละสาย ร่วมกันกำหนดข้อตกลง หรือสัญญาในการจัดสรรปันส่วนการใช้น้ำให้สอดคล้องต่อระบบการปลูกพืชอย่างยุติธรรมและมีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำในพื้นที่เป็นผู้ดูแลร่วมกับชลประทาน

๒) ในด้านทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นฐานรากความมั่นคงของการปลูกพืชทุกชนิด ทั้งการทำนาไม่ผล พืชผักและอื่น ๆ ที่ต้องอาศัยพื้นดินอันอเนกประโยชน์ แต่ในสภาพความเป็นจริงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเกษตรกรมักจะไม่ปรับปรุงบำรุงดิน ไม่เห็นความสำคัญของดิน ทั้งที่เป็นฐานรากของการเกษตร เกษตรกรเกือบร้อยละเจ็ดสิบนิยมใช้ปุ๋ยเคมีเพราะสะดวกหาซื้อง่าย ได้ผลรวดเร็ว และให้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น นำมาซึ่งรายได้เพื่อยังชีพและชดเชยหนี้สินให้แหล่งเงินทุนได้ทันต่อเวลา แต่ผลกระทบที่เกิดแก่ดินนับวันจะเลวร้ายขึ้นทวีคูณขึ้นไปทุกที ไม่เหลือธาตุอาหารพืชจากธรรมชาติ เนื้อดินและโครงสร้างดินเสียหาย ขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเค็มร่วนซุยได้ง่ายกลับแข็งขึ้นเป็นดินดาน หากเกษตรกรไม่ใช้ปุ๋ยเคมีหรือไม่มีจะใช้ ผลผลิตเองไม่ได้ ต้องซื้อต่างประเทศอย่างเดียว จะไม่ได้ผลผลิตเหมือนเช่นทุกวันนี้ เมื่อถึงวิกฤตเกษตรกรจะมีรายได้เพื่อดำรงชีพได้อย่างไร ขณะนี้หน่วยงานรัฐเริ่มกลับมาสนใจให้ความสำคัญแล้ว เพื่อฟื้นคืนให้กลับสู่สภาพเดิมเหมือนในอดีตด้วยวิธีต่าง ๆ ที่ย้อนยุค เป็นต้นว่า ให้ความรู้การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มให้การยอมรับบ้าง ฉะนั้น เห็นควรให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น กรมพัฒนาที่ดิน ได้รณรงค์อย่างจริงจัง ก่อนที่ถึงวันที่ธรรมชาติจะเป็นผู้ทำลายมนุษย์ให้ยากจนลง

๔. แผนพัฒนาการป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติ

สำหรับในปัจจุบันต้องยอมรับความเป็นจริง อาชีพการเกษตรเป็นอาชีพที่เสี่ยงมากที่สุดอาชีพหนึ่ง และมีประชากรของประเทศที่ทำมาหากินกับการเกษตรเกือบ ๕.๖ ล้านคน ในแต่ละปีมักหนีไม่พ้นเรื่องภัยธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นฝนแล้ว น้ำท่วม หรือภัยพิบัติจากศัตรูพืช โรคระบาดสัตว์ที่ผ่านมา ปีใดเกิดภัยพิบัติเกษตรกรก็หมดหนทางทำมาหากิน นอกจากยากจนไม่มีจะกินแล้วยังต้องเป็นหนี้แหล่งเงินทุนหรือนายทุนเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว เรียกว่า จนเป็นสองเท่า ต้องอาศัยรายได้จากแหล่งอื่น ๆ นอกกระบวนการเกษตรมาช่วยจนเจอให้มีชีวิตรอด การช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยธรรมชาติจากแหล่งต่าง ๆ เมื่อเทียบกับผลเสียหายไม่คุ้มกันเลย เป็นเหตุให้บุตรหลานของเกษตรกรไม่สืบทอดอาชีพเกษตรกรรมไว้ เพราะมีความเสี่ยงสูง หนีไปหาอาชีพอุตสาหกรรม รับจ้างกันหมด เกษตรกรที่ทนทำทนเสี่ยงคือ รุ่นพ่อรุ่นแม่ที่มั่งคั่งจะไปทำอะไร คาดว่าไม่นานนักจะไม่มีเกษตรกรผู้ผลิตอาหารเลี้ยงพลเมืองของประเทศอย่างแน่นอน เมื่อถึงวันนั้น คงต้องนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ ฉะนั้น ควรให้องค์กรของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดูแลเกษตรกรให้มีความสำคัญต่อผู้ผลิตอาหารเลี้ยงพลเมืองของประเทศในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันให้สังคมเกษตรได้มั่นคงอยู่คู่ประเทศไทยต่อไป เช่น อุดหนุนเงินช่วยเกษตรกรเมื่อเกิดภัยพิบัติเพิ่มขึ้น หรือประกันสินค้าเกษตรเมื่อประสบภัยธรรมชาติ ให้ความสำคัญต่อเกษตรกรเหมือนต่างประเทศ

รูปแบบการเขียนโครงการ/กิจกรรม

โครงการ การทำน้ำหมักชีวภาพ

ผู้รับผิดชอบโครงการ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล

หลักการและเหตุผล

1. เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการผลิตและใช้ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ
2. ลดต้นทุนการผลิตพืช
3. ผลผลิตทางการเกษตรมีสารเคมีปนเปื้อนอาจเป็นอันตรายต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
2. ทำเศษพืชที่เหลือทิ้งกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์
3. กระตุ้นให้เกษตรกรเห็นถึงภัยอันตรายจากสารเคมี

เป้าหมาย เกษตรกร 10 คน

พื้นที่ดำเนินการ หมู่ 1 – 8 ตำบลบางหัก

ระยะเวลา เดือนตุลาคม 2568– ธันวาคม 2569

แผนการดำเนินงาน

1. ประชุมชี้แจง
2. รับสมัครผู้สนใจและจัดตั้งกลุ่ม
3. เลือกตั้งคณะกรรมการ
4. ถ่ายทอดความรู้และศึกษาดูงาน
5. สาธิตการผลิตและการใช้

วิธีการดำเนินงาน

1. อบรมให้ความรู้
2. สาธิตการผลิตและการใช้ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ
3. จัดทำแปลงสาธิต

งบประมาณ 50,000 บาท

หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ

1. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
2. เทศบาลตำบลบางบาล
3. สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล

ผลตอบแทน

1. เกษตรกรมีความรู้และทักษะการผลิตและใช้ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ
2. ลดต้นทุนการผลิต
3. ผลผลิตปลอดภัยจากสารเคมี
4. ปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค
5. รักษาสมดุลของธรรมชาติ

โครงการ ทำสารสกัดชีวภาพ

ผู้รับผิดชอบโครงการ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล

หลักการและเหตุผล

1. เกษตรกรขาดความรู้
2. ลดต้นทุนการผลิต
3. สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย
4. ผลผลิตมีสารเคมีปนเปื้อน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกษตรกรสามารถเรียนรู้จัดจากการปฏิบัติจริง
2. เพื่อใช้เศษพืชที่เหลือทิ้งให้เกิดประโยชน์
3. กระตุ้นให้เกษตรกรรู้ถึงอันตรายจากสารเคมี

เป้าหมาย เกษตรกร 10 ราย

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ 1 - 8 ตำบลบางหัก

ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม 2568 – ธันวาคม 2569

แผนการดำเนินงาน

1. ประชุมชี้แจง
2. จัดตั้งกลุ่มผู้สนใจ
3. อบรมและศึกษาดูงาน

วิธีการดำเนินงาน

-สาริตการทำสารสกัดชีวภาพ

งบประมาณ 50,000 บาท

หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ

1. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
2. เทศบาลตำบลบางบาล
3. สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล

ผลตอบแทน

1. เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการใช้สารสกัดชีวภาพแทนสารเคมี
2. ลดต้นทุนการผลิต
3. ปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค
4. รักษาสมดุลธรรมชาติ

ชื่อโครงการ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าวอย่างเหมาะสม

ผู้รับผิดชอบโครงการ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากตำบลบางหัก มีประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ปัจจุบันการผลิตข้าวปรังซึ่งประสบปัญหาการใช้ปุ๋ยเคมี เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่สามารถตรวจสอบคุณภาพของปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับมีการใช้ปุ๋ยเคมีที่เกินอัตราที่เหมาะสมความต้องการของพืชที่ปลูก ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล ใช้กลยุทธ์แบบการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ลดการใช้ปุ๋ยเคมีและส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน เพื่อให้เกิดแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพไปสู่ชุมชน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการเลือกใช้ปุ๋ยเคมีให้ตรงต่อความต้องการของพืช
2. เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

เป้าหมาย

เกษตรกร 10 ราย

วิธีดำเนินการ

1. อบรมเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
2. จัดทำแปลงสาธิต

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ 1-8 ตำบลบางหัก พื้นที่ 200 ไร่

ระยะเวลาในการดำเนินงาน

เดือนตุลาคม 2568- ธันวาคม 2569

งบประมาณ

- 20,000 บาท

หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ

1. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
2. เทศบาลตำบลมหาพรหมณ์
3. สำนักงานเกษตรอำเภอ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรมีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตข้าวที่ถูกต้องและเหมาะสม มีความรู้การใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพกิจกรรมการประชุมคณะกรรมการศูนย์บางหัก

รายชื่อคณะกรรมการศูนย์ถ่ายทอดฯ ตำบลบางหัก ที่เข้าร่วมประชุม

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
๑	นายสิทธิศักดิ์ นวมอ่อน	ประธาน	
๒	นายสายันต์ ทองปัติย์	กรรมการ	
๓	นายชุมพล จันทโส	กรรมการ	
๔	นายอุดม อันทลภา	กรรมการ	
๕	น.ส.นุชสรา รักแก้ว	กรรมการ	
๖	นางกองแก้ว ชันขันธ์จิต	กรรมการ	
๗	นางสายบัว นวมอ่อน	กรรมการ	
๘	นางอุไร สมสุข	กรรมการ	
๙	นางสุวรรณา พิงสติ	กรรมการ	
๑๐	นายประดิษฐ์ นวมอ่อน	กรรมการ	
๑๑	นางวงเดือน อันทลภา	กรรมการ	
๑๒	นายประสิทธิ์ นวมอ่อน	กรรมการ	
๑๓	นายประสิทธิ์ สีดาว	กรรมการ	
๑๔	นายสมนึก คำสด	กรรมการ	
๑๕	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	กรรมการและเลขานุการ	
๑๖	ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	

ภาพเกษตรกรเข้าร่วมเวทีชุมชน

สรุปเป้าหมายและงบประมาณแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (แผน 4 ปี)

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลบางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้านอาชีพการเกษตร

ประเภทแผน(โครงการ/กิจกรรม)	หน่วยนับ	งบประมาณ	ปี2568		ปี2569		ปี2570		ปี2571	
		ต่อหน่วย	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ
1.แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี										
1.1 โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าวอย่างเหมาะสม										
กิจกรรมจัดทำแปลงส่งเสริมการปลูกข้าว	ไร่	4,000	5	20,000.0	5	20,000	5	20,000	5	20,000
กิจกรรมถ่ายทอดความรู้และอบรมเกษตรกร	คน	300	30	9,000.0	30	9,000	30	9,000	30	9,000
1.2 โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง										
กิจกรรมการจัดอบรมหรือจัดเวทีเรียนรู้	คน	200	20	4,000.0	20	4,000	20	4,000	20	4,000
กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ไร่	700	100	70,000.0	100	70,000	100	70,000	100	70,000
1.3 โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงระดับตำบล										
กิจกรรมพัฒนาศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงระดับตำบล	จุด	200,000	1	200,000.0	1	200,000	1	200,000	1	200,000
กิจกรรมถ่ายทอดความรู้และอบรมเกษตรกร	คน	600	50	30,000.0	50	30,000	50	30,000	50	30,000
1.4 โครงการถ่ายทอดความรู้ Smart Farmer	คน	4	4	8,000.0	4	8,000	4	8,000	4	8,000
2.แผนการลงทุน (แผนธุรกิจชุมชน)										
2.1 โครงการจัดหาหน้ขายสินค้าเกษตรคุณภาพดี										
กิจกรรมประชุมวางแผนการดำเนินงาน	ครั้ง	1,000	5	5,000.0	5	5,000	5	5,000	5	5,000
กิจกรรมบริการสาธิตการไถกลบตอซังฟางข้าว	จุด	95,000	1	95,000.0	1	95,000	1	95,000	1	95,000
รวมทั้งสิ้น				441,000.0		441,000		441,000		441,000

สรุปเป้าหมายและงบประมาณแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (แผน 4 ปี)

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลบางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้านอาชีพการเกษตร

ประเภทแผน(โครงการ/กิจกรรม)	หน่วยนับ	งบประมาณ	ปี2568		ปี2569		ปี2570		ปี2571	
		ต่อหน่วย	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ
3.แผนปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากร										
3.1 โครงการบริการสาธิตการไถกลบตอซังฟางข้าว										
กิจกรรมถ่ายทอดความรู้และอบรมเกษตรกร	คน	200	20	4,000.0	20	4,000	20	4,000	20	4,000
กิจกรรมบริการสาธิตการไถกลบตอซังฟางข้าว	ไร่	350	200	70,000.0	200	70,000	200	70,000	200	70,000
3.2 โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวปลอดสารพิษ										
กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	กลุ่ม	1	1	100,000.0	1	100,000	1	100,000	1	100,000
รวมทั้งสิ้น				174,000.0		174,000		174,000		174,000